

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR**

HALİT ERAY TOSUN VE KORAY TOSUN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/24997

Karar Tarihi : 19/2/2026

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Başkanvekilli : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Murat İlder DEVECİ
Başvurucular : 1. Halit Eray TOSUN
2. Koray TOSUN
Vekili : Av. Kenan SİDAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kolluk görevlilerinin güç kullanması sonucu kişilerin yaralanması ve bu olay hakkında yürütülen ceza soruşturmasının etkisiz olması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/5/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Başvurucular Hakkında Yürütülen Ceza Soruşturmasıyla İlgili Süreç

6. On dört kolluk amir ve memuru tarafından 13/6/2020 günü saat 21.10'da düzenlenen tutanağa göre COVID-19 küresel salgınının kontrol altına alınması amacıyla idari makamlarca alınan tedbirlere uyulup uyulmadığını denetlemek için bazı kolluk görevlileri, 17.35 sıralarında başvuru Halit Eray Tosun tarafından işletilen kafeye gitmiş; kafede sosyal mesafe ve maskeyle ilgili kuralları ihlal ettiği tespit edilen kişiler hakkında gerekli idari işlemlerin tesisi için sözü edilen kişilerin kimlik belgelerini toplamıştır. Tutanak düzenleyecekleri esnada başvuru Halit Eray Tosun'un ağabeyi olan başvuru Koray Tosun, kolluk görevlilerine *"Sizin ekmeğinizi biz veriyoruz. Siz kimsiniz de benim müşteriye ceza yazıyorsunuz? Hemen topladığınız kimlikleri geri verin!"* diye bağırıştır. Muhtemel direnme için telsizle takviye ekip istenince başvuru Koray Tosun, kolluk görevlisinin eline vurarak elindeki telsizi yere düşürmüştür. Sonrasında başvuru Halit Eray Tosun, kolluk görevlilerinin yerdeki telsizi almasına izin vermeyip kolluk görevlilerini iterek işyerinin dışına çıkarmıştır. Bu esnada bir kolluk görevlisinin kollarında çizikler oluşmuştur. Başvuru Halit Eray Tosun sesini yükselterek kolluk görevlilerine hakaret etmiştir. O esnada olay yerine takviye ekip gelmiştir. Direnmeleri konusunda yapılan uyarılara rağmen başvuru Halit Eray Tosun hakaretamiz tavrını sürdürmüştür. Yakalama işleminin yapılması için harekete geçildiği sırada E.R. ve E.Ö., kolluk görevlilerini itekleyerek görevlerini yapmalarına engel olmuştur. Yaşanan arbede esnasında kolluk görevlilerinin elindeki kimlikler biri tarafından alınmıştır. Bu durum karşısında yeni takviye ekip istenmiştir. Direnen kişilerin eylemleri nedeniyle yere düşen bir başka kolluk görevlisinin elinde çizikler meydana gelmiştir. Başvuru Koray Tosun sesini yükselterek kolluk görevlilerine tehditkâr sözler söylemiştir. Takviye ekibin gelmesi sonrasında yakalama işlemi icra edilmek istendiğinde başvuru Koray Tosun, bir kolluk görevlisinin kulağına yumruk atıp gömleğini yırtmış ve bu kişiyi itmiştir. Sözü edilen görevli ayrıca ayağına darbe almıştır. Başvuru Halit Eray Tosun kolluk görevlilerine hakaret ve tehdit içeren sözler söyleyip saldırmıştır. Bu esnada bir kolluk görevlisi başvuru Halit Eray Tosun'un attığı yumrukla sol yanağından yaralanmıştır. Yanakta kanama ve açılma oluşmuştur. Ayrıca bu görevlinin güneş gözlüğü ile telsizi yere düşerek kırılmıştır. Başvuru Koray Tosun su şişesiyle bir kolluk görevlisinin kafasına vurmuştur. Başvuru Halit Eray Tosun ile E.Ö. direnişlerini kırarak ölçüde kademeli olarak güç kullanılmak suretiyle yakalanmıştır. Başvuru Halit Eray Tosun saldırgan tavrılarını sonrasında da sürdürmüştür. Görevlilere taş atan E.R. ye karşı da direncini kırarak kademeli olarak güç kullanılmıştır. Başvuru Koray Tosun işyerine girip kapıyı kapatmış, pencereden kolluk görevlilerine tehdit ve hakaret içeren sözler sarf etmiştir. İşyerindeki bir kişinin kapıyı açması sonrasında başvuru Koray Tosun da yakalanmıştır.

7. Kolluk görevlileri tutanakta bahsi geçen telsizlerin, yırtılan gömleğin ve kırılan gözlüğün fotoğraflarını çekmiştir.

8. Olay nedeniyle Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvuru hakkında görevi yaptırmamak için direnme, mala zarar verme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçlarından soruşturma başlatmıştır. Bu soruşturma kapsamında başvurucuların gözaltına alınmasına karar verilmiştir.

9. Başvurucuların gözaltına giriş raporları olay günü saat 19.06 sıralarında Diyarbakır Selahaddin Eyyubi Devlet Hastanesinde görevli bir doktor tarafından düzenlenmiştir. Başvurucu Koray Tosun hakkında düzenlenen raporda sol kaş üstünde 4-5 cm'lik kesi, sol maksillerde (üst çeneyle ilgili) morluk, sağ göz altında morluk, sol göğüs üstünde ekimoz olduğu belirtilmiş ve yaraların etkisinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilemeyeceği ifade edilmiştir. Başvurucu Halit Eray Tosun hakkında düzenlenen raporda ise üç ön dişinin kırık olduğu, ayrıca kafatasının sağ tarafındaki bir bölgede kesi, sağ kaş üstünde morluk ve şişlik, sol omuz üzerinde ekimoz bulunduğu belirtilmiş; yaralanmanın etkisinin basit tıbbi müdahale ile giderilip giderilemeyeceğinin tespiti için diş hekimince başvuru muayene edilmesi gerektiği açıklanmıştır.

10. Kolluk görevlileri hakkında düzenlenen adli muayene raporlarına göre M.E.nin sol kulak kepeçesi eritemli ödemli görünümünde, sol kulak zarı boyun sol tarafında eritemli alanlar, sol ön kol sırtında çizgi şeklinde üç abrazyon, iki kulağında da hafif işitme kaybı mevcuttur. T.K.nın her iki el bileğinin ön yüzünde eritemli lezyon ile frontol bölgede, sağ kulak kepeğinde ve sağ kulak zarında eritem bulunmaktadır. Ş.K.nın sağ kolunun dirseğinde ve sağ elinin üçüncü ve dördüncü parmaklarında çizik şeklinde altı abrazyon vardır. A.Y.nin sol yanak elmacık kemiği üzerinde 3 cm'lik sıyrık bulunmaktadır ancak kalan iz 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 87. maddesi kapsamında *sabit iz* niteliğinde değildir. T.K. muayene sırasında sağ ayak bölgesinde ağrı tarif etmiştir.

11. Başvurucu Koray Tosun şüpheli sıfatıyla müdafileri eşliğinde verdiği kolluk ifadesinde; polislerden maskeli müşteriler hakkında idari yaptırım tutanağı düzenlememelerini istediklerini, polis memurları ile kardeşi Halit Eray Tosun'un tartışmaya başladığını, kardeşinin polislerle işyerinin kapısına doğru gittiği sırada bir polisin kardeşinin sırtına vurduğunu, kardeşiyle polisler karşı seslerini yükselttiklerini, dışarı çıktıklarında beyaz gömlekli bir polisin "*Bunu da alın!*" dediğini iddia etmiştir. Başvurucu Koray Tosun ifadesinin devamında beyaz gömlekli polisin kendisine vurduğunu, sonrasında altı kişinin üzerine çullandığını, kendisini işyerine kapattığını, bazı polislerin hakaret ettiğini, polis merkezine götürülmesinin ardından beyaz gömlekli polisin kendisini dördüncü kata çıkardığını, burada beş kişinin yüzüne ve gözüne vurduğunu, daha sonra hastaneye götürüldüğünü öne sürmüştür.

12. Başvurucu Halit Eray Tosun müdafileri eşliğinde şüpheli olarak verdiği kolluk ifadesinde; denetime gelen polislerin sosyal mesafe kuralına uyan müşterilere de idari yaptırım uygulamak istemeleri üzerine duruma itiraz ettiğini, polis merkezine gidilmesi gerektiği söylenince kapıya yöneldiğini, bu sırada sırtına itirmiş gibi yumrukla vurulduğunu, duruma tepki göstermesi üzerine bağırarak kapı önüne çıktıklarını, ağabeyi Koray Tosun'u altı polisin darbettiğini, ağabeyini kurtaramadığını ve bu polislerin kendisini de darbettiğini, o esnada biber gazı sıkıldığını, kısa süreli bir baygınlık geçirdiğini, kendine gelince dört polis tarafından darbedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca darbelerin çok ciddi olmadığını, polis merkezinin dördüncü katındaki asayiş bekleme salonuna geldiklerinde yüzüne darbe aldığını, dişlerini yerde gördüğünü, kafasına telsizle vurulduğunu, o sırada kendisini E.R.nin izlediğini, E.R.nin izlememesi için gözüne biber gazı sıkıldığını, altı polisin yeniden

kendisini darbettiğini, yaklaşık on dakika baygınlık geçirdiğini, hakkında düzenlenen adli rapordaki yaraların asayiş bekleme salonunda maruz kaldığı eylemlerin sonucu olduğunu ifade etmiştir.

13. E.Ö. şüpheli sıfatıyla müdafileri eşliğinde verdiği kolluk ifadesinde olayın meydana geldiği işyerinde işçi olarak çalıştığını, başvuru Halit Eray Tosun'un müşterilere idari yaptırım uygulanmaması için polisler ile ısrar ettiğini, başvuru polisin merkezine gitmek amacıyla kapıya doğru gittiği esnada kısa boylu, hafif kilolu, sarışın bir polisin başvuru polisin sırtına vurduğunu, sonrasında takviye polis ekibi geldiğini, polislerin başvuru polisini dövüp onlara hakaret ettiğini, biber gazı kullandığını iddia etmiştir. E.Ö. ayrıca kapısında "Asayiş" yazan odada polislerin biber gazı sıkıp kendilerini dövdüğünü öne sürmüştür.

14. E.R. şüpheli sıfatıyla müdafileri eşliğinde verdiği kolluk ifadesinde; bir polis memurunun başvuru Halit Eray Tosun'u sırtından itmesinden, altı polis memurunun başvuru polisini dövmesinden, biber gazı kullanmasından, kapısında "Asayiş" yazan odada polislerin biber gazı sıkıp kendilerini dövmesinden söz etmiştir. E.Ö.nün beyanına bakılırsa beyaz gömlekli bir polis, başvuru Halit Eray Tosun'u hem dövmüş hem de ona hakaret etmiştir.

15. Olaya karışan polis amir ve memurları olan T.K., M.E., A.Y. ve Ş.K. şikâyetçi olarak, H.C. ise bilgi sahibi olarak polis merkezinde ifade vermiştir. Ayrıca zabıta memuru M.A.T.nin bilgi sahibi sıfatıyla polis merkezinde ifadesi alınmıştır. Sözü edilen ifadeler göre;

i. Başvuru polisinin itmesi nedeniyle yere düşüp elinden yaralanan, kafasına su şişesiyle vurulan ve işyeri içinde elindeki telsize vurulan polis, Ş.K.dır.

ii. Kulağına yumruk atılıp gömleği yırtılan ve sonrasında itilen polis, T.K.dır. T.K. ayrıca kim olduğu tespit edilemeyen bir kişinin saldırısı nedeniyle ayağına darbe almıştır.

iii. Yanağına yumruk atılıp güneş gözlüğü ile telsizine zarar verilen polis, A.Y.dır.

iv. Elinden kimlik belgeleri alınan polisler, Ş.K. ile M.E.dır.

v. İşyerinde yere düşürülen telsiz kırılmıştır.

16. Başvuru polisinin gözaltından çıkış raporları 14/6/2020 günü saat 13.06 sıralarında Diyarbakır Selahaddin Eyyubi Devlet Hastanesinde görevli bir başka doktorca düzenlenmiştir. Yapılan muayenelerde önceki muayenelerde saptananlara ek bir bulgu tespit edilmemiştir.

17. Cumhuriyet savcısı 14/6/2020 tarihinde başvuru polisi ile E.Ö. ve E.R.nin ifadesini almıştır. Başvuru Koray Tosun ifadesinde su şişesi fırlattığını ancak birine isabet edip etmediğini hatırlamadığını beyan etmiştir. Cumhuriyet savcısı; başvuru Koray Tosun'un ifadesini içeren tutanağa sol gözünün mor, sağ dirseği ile sol kaşının çizilmiş olduğunu, boynunun ön bölgesinde de çizik bulunduğunu gördüğüne ilişkin kayıt düşmüştür. E.Ö.nün ifadesine göre denetim için işyerine öncelikle iki polis ile bir zabıta memuru gitmiş, bu kişiler hemen fotoğraf çekmeye ve kamera kaydı almaya başlamıştır. Başvuru polisi ile

E.Ö. ve E.R.nin müdafileri olaya şahit olup karakola götürülen dört kişinin ismini bildirmiştir. Anlaşıldığına göre bu tanıklar başvurucların yanında çalışan kişilerdir.

18. Başvuruclar, ifadelerinin alınmasının akabinde serbest bırakılmıştır.

19. E.Ö. ve E.R. maruz kaldıklarını iddia ettikleri muameleler nedeniyle 6/7/2020 tarihinde Başsavcılığa suç duyurusunda bulunmuştur. Başsavcılık, bu suç duyurusu nedeniyle başlattığı soruşturmayı başvuruclar ve E.Ö. ile E.R. hakkında yürütülen soruşturmaya birleştirmiştir.

20. Olay yerine ilişkin görüntüler, Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS) kayıtları ve polis merkezi amirliğinin içini ve çevresini (giriş-çıkış bölümü dâhil) görüntüleyen kameraların kaydettiği görüntüler temin edilerek Cumhuriyet savcısınca bir bilirkişiye inceletirilmiştir. Bilirkişi tarafından hazırlanan 24/12/2021 (UYAP'a 23/12/2021 tarihinde kaydedildiği dikkate alındığında 23/12/2021 olması gerekir.) tarihli raporda; olayın meydana geldiği işyerinin içini görüntüleyen bir kayıt bulunmadığı, kayıtlarda işyerinin önünde bir hareketlilik görüldüğü ancak kameranın uzak bir konumda olması nedeniyle tespit yapılamadığı ve başvurucların polis merkezinde darbedildiğine ilişkin bir görüntü kaydı olmadığı belirtilmiştir. Rapordan anlaşıldığına göre şüpheliler polis merkezine 13/6/2020 tarihinde 17.50-18.01 saatleri arasında getirilmiştir. Ayrıca polis merkezinin içiyle ilgili görüntüler nezarethanelere, nezarethanelerin bulunduğu koridora, "merkez nöbetçi odası" ile 1 ve 2 numaralı mukayyit odalarına ilişkindir.

21. Başsavcılık 31/3/2022 tarihinde A.Y., M.E., Ş.K. ve T.K. hakkında kasten yaralama suçundan ek kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verip başvuruclar hakkında görevi yaptırmamak için direnme, mala zarar verme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret; E.Ö. ve E.R. hakkında ise görevi yaptırmamak için direnme ve mala zarar verme suçlarından kamu davası açmıştır. Başsavcılık kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verirken bilirkişi raporu ile aşağıda içeriği bahsedilecek olan başvurucların konuyla ilgili suç duyurusu üzerine yürütülen soruşturmada varılan sonucu da dikkate almıştır.

22. Başvuruclar, vekilleri aracılığıyla öğrenmelerine rağmen kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz etmemiştir.

23. Başvuruclar hakkında açılan dava Diyarbakır 12. Asliye Ceza Mahkemesi önünde derdesttir.

B. Başvurucların Suç Duyurusu Üzerine Yürütülen Ceza Soruşturmasıyla İlgili Süreç

24. Başvuruclar, işkenceye maruz kaldıkları iddiasıyla 22/6/2020 tarihinde Başsavcılığa suç duyurusunda bulunmuştur. Başvurucların vekillerince kaleme alınan suç duyurusuyla ilgili dilekçede kısaca şu iddialar yer almıştır:

i. Polis memurları olayların meydana geldiği işyerinde başvuruclara işkence etmiştir.

ii. Bir polis memuru silahını doğrultarak başvuruclu Koray Tosun'u tehdit etmiştir. Bu olay Sur Çarşı Polis Merkezinde görevli Komiser Ç.K.'nın huzurunda yaşanmıştır.

iii. Başvurucu Halit Eray Tosun, işyerinin 50 m uzağındaki polis merkezine götürülürken yüzünde ve vücudunda yara izi bulunmamaktadır. Başvurucuda meydana gelen yaralar, direnme sırasında değil gözaltında tutulduğu süreçte meydana gelmiştir. Başvurucunun polis merkezine giriş anını gösteren kayıt, başvuru hakkında yürütülen ceza soruşturmasında getirilmemiştir.

iv. Gözaltında yapılan muayeneler sırasında başvuruvarların elleri arkalarında kelepçelidir ve muayeneler polislerin huzurunda yapılmıştır.

v. Sözü edilen muameleler tüm polislerin şahitliğinde yapılmıştır. Dolayısıyla işkenceye göz yuman polisler de işkence yapan polisler kadar olaydan sorumludur.

25. Anılan dilekçeye başvuruvarların gözaltında tutuldukları süreçte vekillerince çekildiğini iddia ettikleri bazı fotoğraflar da eklenmiştir.

26. Başsavcılık 24/6/2020 tarihinde başvuruvarların polis merkezine giriş ve çıkış anlarını gösterir kamera kayıtları ile olay yerini gösterir kamera ve KGYS kayıtlarının temin edilerek gönderilmesi için Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne müzekkere yazmıştır. Bu müzekkereye Çarşı Polis Merkezince verilen cevapta görüntülerin daha önce başvuruvarlar hakkında yürütülen ceza soruşturmasına ilişkin dosyaya gönderildiği belirtilmiş ve cevabı içerir yazının ekinde iki polis memurunca düzenlenmiş iki çözümleme tutanağı Başsavcılığa gönderilmiştir. Bu tutanakların ilkinde; beş kişinin 18.02'de kollarından tutularak görevlilerce polis merkezine getirildiği, beyaz giyimli kişinin merdivenleri çıkmasının akabinde yere düştüğü, sonrasında görevlilerce kolları tutularak ayağa kaldırıldığı ve yürütmekte zorluk çektiği açıklanmıştır. Söz konusu tutanakta ayrıca sözü edilen kişilerin 20.14'te ifade alma odasına, 22.11'de de nezarethaneye götürüldüğü, ertesi gün 13.00'te polis merkezinden çıkarıldıkları, tutuldukları bazı yerlerin kamera açısında olmadığı, izlenen görüntülerde darba rastlanmadığı ifade edilmiştir. İkinci tutanakta ise olay yerinde beyaz giyimli birinin 17.38'de polisten kaçtığı, polisin şahsı kovaladığı, bu şahsın kameranın görüntü açısından çıktığı, bir müddet sonra beş şahsın polis merkezine getirildiği açıklanmıştır.

27. Başsavcılık 26/11/2020 tarihinde şüpheli ya da şüphelilerin tespit edilerek savunmalarının alınması, olay hakkında bilgi sahibi olan kişilerin belirlenerek beyanlarının tespiti, olayın meydana geldiği yerde güvenlik kamerasının bulunup bulunmadığının saptanarak olay anını gösteren görüntünün CD'ye aktarılarak çözülmesi, ayrıca olayın aydınlatılmasını sağlayacak her türlü delilin toplanması için ilgili kolluk birimine talimat vermiştir. Bu talimatın yerine getirilip getirilmediği tespit edilememiştir.

28. Başsavcılık 6/1/2021 tarihinde başvuruvarlar hakkında yürütülen soruşturma kapsamındaki delilleri de dikkate alarak soruşturmayı sonlandırıp A.Y., M.E., Ş.K. ve T.K. hakkında görevi kötüye kullanma suçundan kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, alınan adli tıp raporlarına göre başvuruvarların yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilir ölçüde hafif olduğu, başvuruvarların iddialarındaki vahamet ile adli raporların uyumlu olmadığı, zor kullanma yetkilerini aşarak başvuruvarlara hakaret edip başvuruvarları darbettikleri iddiasıyla şüpheliler hakkında kamu davası açılmasını gerektirir yeterli şüphe oluşturacak delilin elde edilemediği belirtilmiştir.

29. Başvuruvarlar; kamera görüntülerine göre polis merkezine girdikleri sırada yüzlerinde ve vücutlarında yara izi olmadığını, şikâyetle konu eylemlerin polis merkezinde

saatlerce maruz kaldıkları eylemler olduğunu, polislerin kişisel husumetle bu eylemi ika ettiklerini, adli raporlar ve kamera görüntüleri ile işkenceye uğradıklarının sabit olduğunu belirterek Başsavcılığa verilen karara itiraz etmiştir.

30. Başvurucuların itirazı Diyarbakır 3. Sulh Ceza Hâkimliğince 2/4/2021 tarihinde reddedilmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...

Yukarıda açıklanan bilgiler ışığında tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; soruşturmaya konu olayda beyanlardan anlaşılabacağı üzere, görevli polis memurlarının maske takma ve sosyal mesafe görüntüleri ile işkenceye uğradıklarının sabit olduğunu, polislerin kişisel husumetle bu eylemi ika ettiklerini, adli raporlar ve kamera görüntüleri ile işkenceye uğradıklarının sabit olduğunu belirterek Başsavcılığa verilen karara itiraz etmiştir.

..."

31. Başvurucular, nihai kararı 14/4/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

32. Anayasa Mahkemesinin 19/2/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

33. Başvurucular 13/6/2020 tarihinde yapılan idari denetim sırasında yaşanan tartışma sonrasında kolluk görevlilerince darbedildiklerini, kendilerine biber gazı da sıkıldığını, daha sonra götürüldükleri polis merkezinin dördüncü katındaki Asayiş Bekleme Salonu'nda insanlık dışı uygulamalara ve işkenceye maruz kaldıklarını iddia etmiştir. Başvurucular ayrıca haklarında düzenlenen adli raporlara da değinerek maruz kaldıkları muameleler nedeniyle yaralandıklarını öne sürmüştür. Başvurucular son olarak kamera kayıtlarının Başsavcılığa talep edilmediğini, tanıkların dahi dinlenmediğini, 22/6/2020 tarihinde suç duyurusunda bulunduklarını ve polis merkezinin girişiyle içini kaydeden kameralara ait görüntülerin soruşturma dosyasına eklenmesini istediklerini, soruşturma dosyasına giren görüntülerin muhtemelen KGYS kayıtları olduğunu, polis merkezine girdiklerinde yüzlerinde ve vücutlarında bir darp izi bulunmadığını ileri sürmüştür. Başvuruculara göre kötü muamele yaşağı ile adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir.

34. Bakanlık görüşünde, başvurucuların usul güvencelerinden yararlandığı ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

35. Başvuru, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

36. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

37. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

38. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere *işkence* ve *eziyet* yapılması, kişilerin *insan haysiyetiyle bağdaşmayan* bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulmayacağına ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşıp ulaşılmadığı görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkidir (*Cezmi Demir ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75; *K.K.* [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

39. Güç kullanmaya yetkili kamu görevlilerinin, tutumu nedeniyle kendisine karşı güç kullanılması kesin olarak gerekli olmayan bir kişiye karşı fiziksel güce başvurmaları, kişi üzerindeki etkisi ne olursa olsun ilke olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eder. Kesin gerekli olduğu hâllerde de güç, aşırıya kaçmadan kullanılmalı ve kişinin tutumuyla orantılı olmalıdır (*Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 81; *K.K.*, § 27).

40. Güç kullanımına ilişkin bu ilkeler, güç kullanmaya yetkili kamu görevlilerinin hukuka uygun olarak verdikleri emre karşı etkin veya edilgin direniş gösterilmesi hâlinde de geçerlidir (*Oğulcan Yiğit Özdemir* [1. B.], B. No: 2020/16726, 17/9/2024, § 19; ayrıca bkz. *Arif Haldun Soygür* [2. B.], B. No: 2013/2659, 15/10/2015, §§ 51, 52).

41. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanan muamelelerin varlığına ilişkin iddialar uygun delillerle desteklenmelidir. Bu delillerin değerlendirilmesinde ise sözü edilen delillerin iddiayı makul şüphenin ötesinde ispat edip etmediği gözetilmelidir. Bununla birlikte yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karineler de iddianın ispatı için yeterli kanıt teşkil edebilir (K.K., § 28; bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Cezmi Demir ve diğerleri*, § 95; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 83).

42. Kişinin gözaltı veya tutukluluk gibi devletin kontrolü altında bulunduğu sırada yaralanması hâlinde yetkili makamlar, bu olaya ilişkin tatmin edici ve inandırıcı bir açıklama getirmekle yükümlüdür (S.D. [1. B.], B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 89, 90; *Cengiz Kahraman ve Kenan Özyürek* [1. B.], B. No: 2013/8137, 20/4/2016, § 95) zira bu tür olayların gerçekleşme koşullarına ilişkin bilgiler çoğunlukla yetkili makamların erişimindedir (*Ferit Kurt ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2018/9957, 8/6/2021, § 74).

43. Anayasa'nın 17. maddesi -"Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bireyin bir devlet görevlisinin hukuka aykırı ve Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin *savunulabilir* iddiası hakkında etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunduğuyla ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmayı yürüten kişiler olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmada olayı aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (*Tahir Canan* [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; *Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 111, 112, 114-117; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 101-103). Ayrıca soruşturma sonunda verilen karar, kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığıyla ilgili bir değerlendirme içermelidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Cebrail Bektaş ve Yüksel Şahin* [2. B.], B. No: 2015/4787, 25/9/2019, § 64).

ii. İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

44. Başvuruya konu olayda COVID-19 küresel salgınının kontrol altına alınması için idari makamlarca alınan tedbirlere uyulup uyulmadığını denetlemek üzere bazı kolluk görevlileri ile belediye zabıtasının başvurucuların işlettiği kafeye gittiği, tedbirlere uyulmadığına yönelik tespit uyarınca müşteriler hakkında idari yaptırım kararı tutanağı düzenlenmek istendiği ancak başvurucuların bu duruma itiraz ettiği, sonrasında başvurucular ve başvurucuların işyerinde çalışan bazı kişiler ile kolluk görevlileri arasında arbede yaşandığı, arbede sırasında bazı kolluk görevlilerinin vücutlarının çeşitli yerlerinden yaralandığı, iki telsizin zarar gördüğü, bir kolluk görevlisinin gömüğünün yırtıldığı, bir başka kolluk görevlisine ait güneş gözlüğünün de kırıldığı anlaşılmıştır (bkz. §§ 6, 7, 10, 15).

45. Olay nedeniyle Başsavcılık, başvurucular hakkında görevi yaptırmamak için direnme, mala zarar verme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçlarından soruşturma başlatmış ve güç kullanılarak yakalanan başvurucular 17.50-18.01 saatleri arasında Çarşı Polis Merkezine götürülmüştür (bkz. §§ 8, 20). Bu sırada başvurucuların

yüzünde ve/veya vücutlarında darp izi bulunup bulunmadığına dair bir bilgi başvuru dosyasında bulunmamaktadır. Sonrasında başvurucular, haklarında adli rapor alınmak üzere Diyarbakır Selahaddin Eyyubi Devlet Hastanesine götürülmüştür. Bahse konu raporlar bu hastanede görevli bir doktor tarafından düzenlenmiştir. Başvurucu Koray Tosun hakkında düzenlenen raporda sol kaşa, sol maksillerde, sağ göz altında ve sol göğüs üstünde bazı bulgular tarif edilmiştir. Başvurucu Halit Eray Tosun hakkında düzenlenen raporda ise üç ön dişinin kırık olduğu, ayrıca kafatasının sağ tarafındaki bir bölgede kesi, sağ kaş üstünde morluk ve şişlik, sol omuz üzerinde ekimoz bulunduğu belirtilmiş; yaralanmanın etkisinin basit bir tıbbi müdahale ile giderilip giderilemeyeceğinin tespiti için diş hekimince başvurusunun muayene edilmesi gerektiği açıklanmıştır (bkz. § 9).

46. Başvurucu Koray Tosun müdafii eşliğinde verdiği ifadede beyaz gömleklî polisin kendisine vurduğunu, sonrasında altı kişinin üzerine çullandığını, kendisini işyerine kapattığını, bazı polislerin kendisine hakaret ettiğini, polis merkezine götürülmesinin ardından beyaz gömleklî polisin kendisini dördüncü kata çıkardığını, burada beş kişinin yüzüne ve gözüne vurduğunu iddia etmiştir. Başvurucu Halit Eray Tosun da müdafii eşliğinde alınan kolluk ifadesinde altı polis tarafından darbedildiğini, o esnada biber gazı sıkıldığını, kısa süreli bir baygınlık geçirdiğini, kendine gelince dört polis tarafından darbedildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ifadesinin devamında polis merkezinin dördüncü katındaki asayiş bekleme salonuna geldiklerinde yüzüne darbe aldığını, dişlerini yerde gördüğünü, kafasına telsizle vurulduğunu, o sırada kendisini E.R.nin izlediğini, E.R.nin gözüne izlememesi için biber gazı sıkıldığını, altı polis memurunca yeniden darba maruz bırakıldığını, yaklaşık on dakika süreyle baygınlık geçirdiğini, hakkında düzenlenen adli rapordaki yaraların asayiş bekleme salonunda maruz kaldığı eylemlerin sonucu olduğunu öne sürmüştür. Cumhuriyet savcısı 14/6/2020 tarihinde başvurucular ile E.Ö. ve E.R.nin ifadesini almış ve başvurucu Koray Tosun ifadesini içeren tutanağa sol gözünün mor, sağ dirseği ile sol kaşının çizilmiş olduğunu, boynunun ön bölgesinde de çizik bulunduğunu gördüğüne ilişkin kayıt düşmüştür. Başvurucular ifade sırasında aynı işyerinde çalışan dört tanığın ismini bildirmiştir (bkz. §§ 11, 12, 17).

47. Başsavcılık; başvurucuların iddialarına, başvurucular hakkında düzenlenen adli raporların içeriğine ve Cumhuriyet savcısının başvurucu Koray Tosun ile ilgili gözlemine rağmen başvurucular konuyla ilgili suç duyurusunda bulununcaya kadar başvurucuların iddiaları hakkında hiçbir işlem yapmamıştır. Bu nedenle başvurucuların bildirdiği tanıkların ifadeleri de alınmamıştır. Ayrıca E.Ö. Cumhuriyet savcısına verdiği ifadede denetim için işyerine gelen iki polis ile bir zabıta memurunun hemen fotoğraf çekmeye ve kamera kaydı almaya başladığını söylemesine rağmen (bkz. § 17) başvuruya konu olay hakkında görüntü içermesi muhtemel kamera kaydının temini ve incelenmesi için adanmamıştır.

48. Başvurucuların suç duyurusu üzerine başlatılan soruşturma kapsamında Başsavcılıkça 24/6/2020 tarihinde başvurucuların polis merkezine giriş ve çıkış anlarını gösterir kamera kayıtları ile olay yerini gösterir kamera ve KGYS kayıtlarının temin edilerek gönderilmesi için Diyarbakır Emniyet Müdürlüğüne müzekkere yazılmıştır. Bu müzekkereye Çarşı Polis Merkezince verilen cevapta görüntülerin daha önce başvurucular hakkında yürütülen ceza soruşturmasına gönderildiği belirtilmiş ve cevabı içerik yazının ekinde iki polis memurunca düzenlenmiş iki çözümleme tutanağı Başsavcılığa gönderilmiştir (bkz. § 26). Başsavcılık bu cevabi yazı ve ekleri ile yetinmiştir. Ne var ki başvurucular, Çarşı Polis Merkezinin 4. katında maruz kaldıkları bazı muamelelerden de yakınmıştır. Bu bakımdan Başsavcılığın Çarşı Polis Merkezinin gönderdiği yazı ve ekleriyle yetinmesi soruşturmanın bağımsızlığına gölge düşürmüştür.

49. Başsavcılık şüpheli ya da şüphelilerin tespit edilerek savunmalarının alınması, olay hakkında bilgi sahibi olan kişilerin belirlenerek beyanlarının tespiti, olayın meydana geldiği yerde güvenlik kamerasının bulunup bulunmadığının saptanarak olay anını gösteren görüntünün CD'ye aktararak çözümlenmesi, ayrıca olayın aydınlatılmasını sağlayacak her türlü delilin toplanması için ilgili kolluk birimine talimat verse de bu talimatın yerine getirilmesine ilişkin hiçbir bilgi yoktur. Bu bakımdan;

i. Şüphelilerin tespitine ve teşhisine yönelik çalışma yapılmamıştır.

ii. Başvurucuların yaptıkları suç duyurusuna ilişkin dilekçede bir polis memurunun başvuru Koray Tosun'u Sur Çarşı Polis Merkezinde görevli Komiser Ç.K.nın huzurunda silahla tehdit ettiği iddia edilmesine rağmen Ç.K.nın ifadesi alınmamıştır.

iii. Başvurucuların işyerine komşu işyerlerinde çalışanlar ve başvurucuların gözaltında tutulduğu sürede Çarşı Polis Merkezinde görevli bulunan kolluk görevlileri de dâhil olayın muhtemel tanıklarının belirlenmesi ve sonrasında ifadelerinin alınması için gerekli çaba gösterilmemiştir.

50. Başsavcılık, başvurucular hakkında yürütülen soruşturma kapsamındaki delilleri de dikkate alarak A.Y., M.E., Ş.K. ve T.K. hakkında görevi kötüye kullanma suçundan kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararda, alınan adli tıp raporlarına göre başvurucuların yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilir ölçüde hafif olduğuna ve başvurucuların iddialarındaki vahamet ile adli raporların uyumlu olmadığına işaret edilmiştir (bkz. § 28). Oysa başvuru Halit Eray Tosun'un diş muayenesi yaptırılmamış ve böylece başvuruyla ilgili kesin adli rapor alırdılmamıştır.

51. Anılan kararın verilmesi sonrasında Başsavcılık, başvurucular hakkında görevi yaptırmamak için direnme, mala zarar verme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçları nedeniyle yürütülen soruşturma kapsamında olay yerine ilişkin görüntüleri, KGYS kayıtları ile polis merkezi amirliğinin içini ve çevresini görüntüleyen kameraların kaydettiği görüntüleri bir bilirkişiye inceletmiştir. Bilirkişi tarafından hazırlanan raporda başka hususlar yanında başvurucuların polis merkezinde darbedildiğine ilişkin bir görüntü kaydı bulunmadığı belirtilmiştir ancak incelenen görüntülerin hiçbirisi polis merkezinin 4. katında olduğu iddia edilen Asayiş Bekleme Salonu'na ilişkin değildir (bkz. § 20).

52. Anılan tespitler başvurucuların iddiaları hakkında etkili bir soruşturma yürütülmediği sonucuna varılması için yeterlidir.

53. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

54. Kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiği iddialarının incelenebilmesi için olayı çevreleyen maddi koşullar, inceleme yapmaya olanak verecek şekilde aydınlatılmalıdır. Olayın aydınlatılması ise ihlal iddiaları ile ilgili etkili bir soruşturma yapılmasına bağlıdır. Başvuruya konu edilen soruşturmada başvurucularda tespit edilen yaraların başvurucuların işyerinde yaşanan arbede sırasında meydana gelip gelmediği, Çarşı Polis Merkezine girdikleri sırada başvurucuların yüzlerinde ve/veya vücutlarında darp izi bulunup bulunmadığı aydınlatılmamıştır. Bu nedenle kötü muamele yasağının maddi boyutu yönünden bu aşamada inceleme yapılması mümkün görülmemiştir.

V. GİDERİM

55. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden soruşturma yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

56. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

57. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup soruşturmanın şüpheli kişi veya kişiler hakkında kamu davası açılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmaya konu eylemlerle ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

58. İhlalin niteliği dikkate alınarak başvurularda ayrı ayrı net 165.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Bununla birlikte maddi zarar ile ilgili bilgi ve belge sunulmadığından başvurularda maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor.2020/25711) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurularda ayrı ayrı net 165.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurularda MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruçuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 19/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.